

AN INVESTIGATION OF THE ACCURACY IN CLASSIFICATION OF FACULTY DEVELOPMENT PROGRAM (FDP) RESEARCH ASSISTANTS IN ACADEMIC FIELD PREFERENCES AS TO SOCIO- ECONOMIC FACTORS

(EĞİTİM BİLİMLERİ ÖĞRETİM ÜYESİ YETİŞTİRME PROGRAMI (ÖYP)
ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİNİN AKADEMİK ALAN TERCİHLERİNDEKİ
SINIFLAMA DOĞRULUĞUNUN SOSYOEKONOMİK ÖZELLİKLERE GÖRE
İNCELENMESİ)

Emrah BÜYÜKATAK¹
Ergül DEMİR²

ABSTRACT

The aim of this research is determination of 'Faculty Development Program (FDP)' research assistants' socio-economic variables that is associated with the preferences of academic field and the university and examination of the accuracy of classification of the choice of these variables according to academic field and university preferences. In this research, conducted in relational screening model from fundamental research, observations were carried out on 60 FDP research assistant in the Department of Educational Sciences of Hacettepe, Ankara and Gazi Universities. A questionnaire developed by researchers totally consists of 20 items as socio-economic characteristics and regional preferences. The logistic regression analysis from classification accuracy analysis was used in the analysis of data. According to the findings, out of FDP research assistants' criteria taken into account in the choice of field, effectiveness of preferred section in the academic field and degree to graduation section have been determined to be significant. According to these criteria and also preferred order of academic field and assigned academic field, four logistic models with 16 socioeconomic variables were produced. Three of them are meaningful. It is shown that the percentage of the total classification accuracy of each of the three models is more than calculated relative percentage value and these models make accurate classification beyond chance. Accordingly, it was observed that the variables of high school and section type, the current educational status, maternal and paternal education level, marital status and working condition prior OYP are meaningful classifiers in the classification for FDP research assistant according to their preferred academic field.

Keywords: YDP, research assistant, socioeconomic level, classification accuracy, logistic regression

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, akademik alan tercihleri ile ilişkili olan sosyoekonomik değişkenlerin, eğitim bilimleri alanındaki ÖYP araştırma görevlilerini akademik alan tercihlerine göre sınıflama doğruluğunun incelenmesidir. Temel araştırmalardan ilişkisel tarama modelinde yürütülen bu çalışmada gözlemler, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümlerinde görevli 60 ÖYP araştırma görevlisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Anket, sosyoekonomik özelliklerin sorgulandığı birinci bölüm ve alan tercihlerinin sorgulandığı ikinci bölüm olmak üzere toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Verilerin analizinde, sınıflama doğruluğuna yönelik analizlerden lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Eğitim Bilimleri araştırma görevlilerinin alan tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütler arasında, tercih edilen bölümün akademik alanda etkinliğinin ve lisans bölümüne yakınlığının önemli görüldüğü belirlenmiştir. Bu ölçütler ve ayrıca akademik alan tercih sırası ve atanılan akademik alana göre 16 SED değişkeni ile dört lojistik model

¹ Yüksek lisans öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme ABD, ebuyukatak2014@gmail.com

² Yard.Doç.Dr., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ölçme ve Değerlendirme Bölümü, erguldemir@ankara.edu.tr

üretilmiştir. Bunlardan üç tanesi manidardır. Üç modelin her birinin toplam sınıflama doğruluğu yüzdesinin hesaplanan nisbî şans yüzdesi değerinin üzerinde olduğu ve bu modellerin şansın ötesinde doğru sınıflandırma yapabildiği görülmüştür. Buna göre ÖYP araştırma görevlilerini akademik alan tercihlerine göre sınıflandırmada; lise okul ve bölüm türü, şu anki eğitim durumu, anne ve baba eğitim düzeyi, ÖYP öncesi çalışma durumu ve medeni durum değişkenlerinin manidar sınıflayıcılar olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: ÖYP, araştırma görevlisi, sosyoekonomik düzey, sınıflama doğruluğu, lojistik regresyon.

SUMMARY

Introduction

In all stages of the education system and schools, the development of the qualifications of the personnel who will carry out an effective education takes precedence over in the period of community development that raising highly skilled workforce is important. Higher education is the highest level of education process in the education system. In every stage of education to higher education, it is very important that tutorials who work in these stages need to have both a good domain and teaching knowledge and skills in order to increase the quality. The success of the higher education system largely depends on the quality of the teaching staff. One of the most important measures of the success of a university is also to train qualified new faculty members. In Turkey, universities are the leading source of specialist training, scientists and researchers.

When instructor training models applied in Turkey are examined, it can be seen that there are four different models. Faculty Development Program (FDP) characterized as a synthesis of three models being implemented is defined as a working model in the doctoral program which is the model of our country's need for faculty members to contribute to the training, enhanced with a mix of Article 33 and 35 of Education Act of 2547 covering domestic and international studies.

FDP has been one of the topics of interest to researchers after it was introduced. When the relevant researches are considered as a whole, it seems that higher education demand is a decision considering several measures. On the one hand professional expectations and demands, on the other hand all aspects of higher education services are taken into consideration with its quality. It is observed that in the FDP model especially the economic and occupational expectations come to the fore and accordingly, socio-economic level as a predictor of the probability is increased. Therefore, in this study the relationship between the socioeconomic levels of the individuals and preferences of FDP shows the importance of work that is needed to be observed.

In this context, the purpose of this research is determination of FDP research assistants' socio-economic variables that is associated with the preferences of academic field and the university and examination of the accuracy of classification of the choice of these variables according to academic field and university preferences.

Method

This study was conducted as a correlational model and observations were carried out on 60 FDP research assistant in the Department of Educational Sciences of Hacettepe University, Ankara University and Gazi University.

A questionnaire developed by researchers was used as a measuring tool. The questionnaire totally consists of 20 items as socio-economic characteristics questioned in the first chapter and regional preferences questioned in the second episode.

In the analysis of the data, logistic regression analysis (LRA), one of the nonparametric methods of the analysis of classification, was found appropriate to use by considering the number of the working group, socioeconomic level (SEL) variables and categories and also the basic assumptions.

Results

According to the findings, while out of OYP research assistants' criteria taken into account in the choice of field, effectiveness of preferred section in the academic field and degree to graduation section have been determined to be significant, staff facilities in graduation section or the academic field, university, city and vacancy are significant at the middle level or insignificant. Some other reasons are generally unimportant or very unimportant. Four logistic models with 16 Socioeconomic Level (SEL) variables were manufactured according to these criteria and the preferred order of the academic field and also the academic field of work assigned. Three of them are highly meaningful. According to the criteria "Being close to undergraduate section (in terms of numerical, verbal and equally-weighted)" that is one of the criteria is deemed important by FDP research assistants, 14 SEL variables were neglected since they did not have significant contribution and one meaningful model was able to create with the variables as a result of 15 steps in LRA. This model with 2 SEL variables was able to classify correctly 40% of assistants who give importance to these criteria and 85% of assistants who don't give importance to this criteria and a total of 70% of individuals according to the criteria "Being close to undergraduate section". Second model conducted with 16 SEL variables lasted 13 steps and 12 variables in the model were determined to be insignificant at level 0.05 contribution and these variables were omitted. Thus, a significant model was created with 4 variables. This model was able to classify correctly 72% of assistants who were assigned to first choice of their preferences, 80% of assigned to the other choices and a total of 76,7% individuals. Third model lasted 13 steps and 12 variables in the model were determined to be insignificant at level 0.1 contributions and omitting these variables, a significant model was created with 4 variables. That model with 4 SEL variables was able to classify correctly 81,1 % of assistants appointed measurement and evaluation section according to as a result of the academic field preference, 52% of appointed to other section and a total of 70% of individuals.

Findings of this study suggest that there is relation between certain socioeconomic variables and academic field preferences of FDP research assistants. Accordingly, it was observed that the variables of high school and section type, the current educational status, maternal and paternal education level, marital status and working condition prior OYP are meaningful classifiers in the classification for FDP research assistant according to their preferred academic field. In addition, as a result of the examination of the accuracy of classification it is shown that the percentage of the total classification accuracy of each of the three models is more than calculated relative percentage value and these models make accurate classification beyond chance.

GİRİŞ

Yüksek nitelikli işgücünün yetiştirilmesinin önemli olduğu toplumsal kalkınma döneminde eğitim sisteminin tüm basamaklarında ve tüm okullarda etkili bir eğitim-öğretim hizmetini yürütecek olan personelin niteliklerinin geliştirilmesi önceliklidir. Eğitim sistemi içerisinde en üst düzeydeki eğitim basamağını yükseköğretim oluşturmaktadır. Yükseköğretime kadar tüm eğitim basamaklarında niteliğin artırılmasında, bu basamaklarda görev yapan öğretmenlerin gerek iyi bir alan bilgisine, gerekse öğretim bilgi ve becerilerine sahip olmaları çok önemlidir. Çünkü hem örgün ve yaygın eğitim kurumları için nitelikli öğretmen, hem de toplumdaki üretim ve hizmet birimleri için yüksek nitelikli insan gücü yetiştirme, yükseköğretim kurumlarının görevleri arasındadır (Kürüm, 2007). Yükseköğretim her türlü bilgi, bilim, teknoloji, insan gücü ile tüm hizmet, üretim ve işletim sistemlerinin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Bu açıdan, üniversite kavramı ile özdeşleşen yükseköğretimin bu etkili gücünü kullanabilmesi ve başarısı öğretim elemanlarının niteliklerine bağlıdır ve öğretim elemanlarının gerekli bilgi ve yeterliklere sahip olmaları büyük önem taşımaktadır.

Bir üniversitenin başarısının en önemli ölçütlerinden biri de kaliteli yeni öğretim üyesi yetiştirmektir. Türkiye’de bilim insanı, araştırmacı, uzman yetiştirmede önde gelen kaynak üniversitelerdir. Üniversiteler bu hizmeti, kendi bünyelerinde kurulmuş olan çeşitli alanlarla ilgili enstitülerin lisansüstü ve doktora programları aracılığıyla gerçekleştirmektedirler (Çıkrıkçı ve Demirtaşlı, 2002). Doktora programı ile akademik çalışma düzeyinde, alanda gerek duyulabilecek bilimsel nitelikli araştırmaları kurgulayabilecek, yönetebilecek ve sonuçlandırabilecek özellikli araştırmacılar yetiştirilmektedir. Üniversite akademik yaşamında en kritik ölçütlerden birisi de mezun olan doktora öğrencilerinin niteliği ve sayılarıdır. Türkiye’de üniversitelerin bu bakımdan başarısı sınırlı kalmıştır. 11 öğretim üyesi başına bir doktora ve (artı) bir tıpta uzmanlık derecesi verilmektedir (YÖK, 2007).

Türkiye’de yükseköğretim sisteminin yapısı, öğrenci sayıları çeşitlilik gösteren ve sayıları bu günlerde artmakta olan devlet ve vakıf üniversiteleri başta olmak üzere, açık öğretim, meslek yüksekokulu gibi farklı türlerden oluşmaktadır. Bu yapı çok sayıda yükseköğretim kurumunu bünyesinde barındırması sebebiyle

çok türel ve karmaşıktır (Şenses ve Fikret, 1999). Türkiye Yükseköğretim Sistemi son yıllarda genişleme ve yapısal değişim süreci yaşamaktadır. Son 30 yılda devlet üniversitelerinin sayısı 1981 yılında sadece 19 iken 1982’de 27’ye, 1992’de büyük bir sıçrama göstererek o yıl kurulan 21 üniversite ve iki yüksek teknoloji enstitüsünün katılmasıyla 51 olmuştur. Türkiye’de yükseköğretim sektöründe özellikle son 5-6 yıl içerisinde önemli niceliksel gelişmeler yaşanmıştır. Bu süreçte, yeni kurulan devlet ve vakıf üniversiteleri sayesinde üniversite sayısı yaklaşık iki katına çıkmış, ülke genelinde üniversitesi bulunmayan il kalmamış, vakıf üniversiteleri üç büyük şehrin dışındaki illerde de yaygınlaşmaya başlamış ve sonuçta üniversite kontenjanlarında ciddi artış sağlanmıştır (Gümüş ve Gökbel, 2012). YÖK listesine göre 2015 itibarıyla ülkemizde 109 Devlet Üniversitesi, 75 Vakıf Üniversitesi ve 8 Vakıf Meslek Yüksek Okuluyla birlikte üniversite sayısı 193’tür. Fakat bu artışla beraber üniversite sayılarının arttırılmasının doğurduğu en önemli sonuçlardan birisi öğretim üyesi gereksiniminin giderek artmasıdır (Özdemir ve Karakütük, 2011).

Ülkemizde üniversitelerin sayıları hızla artmış fakat öğretim üyesi sayısı aynı hızla artmamıştır. Bu sebeple üniversitelerin öğretim üyesi/elemanı grubunu oluşturacak araştırma görevlilerini yetiştirmek en önemli ihtiyaçlardan birisi haline gelmiştir. Özellikle Anadolu’da bulunan devlet üniversitelerinde ciddi bir akademisyen ihtiyacının oluştuğu ve bazı yeni kurulan üniversitelerin akademisyen bulma konusunda sorun yaşadığı açık şekilde ortaya çıkmıştır (Gümüş ve Gökbel, 2012). Yükseköğretim kapasitelerinin hızla geliştirilmesinin istendiği bir dönemde, öncelikle yapılması gereken, yeterli bir öğretim üyesi yetiştirme programının geliştirilmesidir. Başarı, fiziki altyapı yatırımlarından ziyade insan unsurunu geliştirmeye yapılan yatırıma bağlı olacaktır.

Türkiye’de yükseköğretim sisteminin yüksek düzeyde öğretim üyesi açığı gösterdiği, çok sayıda yükseköğretim kurumunun açılmasıyla nitelikli öğretim üyesi ihtiyacının ortaya çıktığı ve bu nedenle yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası eğitim programlarının genişletilmesi gereği Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından hazırlanmış raporlarda belirtilmektedir (Kurulu, 2003). Ülke nüfusumuzun büyük bir bölümünün gençlerden oluşmaktadır. Üniversite eğitiminin yaygınlaştırılması sosyal devlet anlayışının bir gereğidir ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmalıdır. Yaygın yükseköğretim için nitelikli ve yeterli sayıda öğretim üyelerine ihtiyaç duyulması, mevcut uygulamalarının istenilen amaca ulaşmada yetersiz kalması ve nitelikli öğretim üyesi yetiştirmek amacıyla araştırma görevlilerinin yurt dışına gönderilmesi de yüksek maliyetler oluşturmaktadır. bu nedenlerden dolayı mevcut yükseköğretim programlarının etkinliğini artırmak amacıyla ‘Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP)’ gibi bazı yeni uygulamaların hayata geçirilmesi gereği ortaya çıkmıştır (DPT, 2009). ÖYP uygulaması ilk olarak 2002 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde başlatılmıştır. Daha sonra, Hacettepe, Ankara, Ege, Gazi, Boğaziçi ve İstanbul Teknik Üniversiteleri’nde yürütülmüştür. ÖYP’nin amacı lisansüstü eğitim verme imkânına sahip olan yükseköğretim kurumlarının, araştırma görevlilerine lisansüstü eğitim yaptırarak, öğretim üyesi yetiştirilmesini sağlamaktadır. Program kapsamında atanan araştırma

görevlileri ülkemizde yüksek lisans ve doktora eğitimlerini tamamladıktan sonra atandıkları üniversitelere doktor ünvanlı araştırma görevlisi olarak geri dönerler (Kara, Duman, Sevim ve Yıldırım, 2014).

Türkiye’de öğretim üyesi yetiştirmede uygulanan modeller incelendiğinde dört farklı modelin bulunduğu görülmektedir. Bunlar, “Yurtdışına doktora yapmak üzere YÖK ya da Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından eleman gönderilmesi”, “Üniversitelerde doktora eğitimi (2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasasının 33. ya da 50-d maddesi)”, “Bir üniversite adına diğer bir üniversiteye lisansüstü öğretim görmek amacıyla gönderilen araştırma görevlilerinin yetiştirilmesi (2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasasının 35.maddesi)” ile bu üç modelin sentezi olarak nitelendirilebilecek “Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP)” modelidir. Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) finansmanı ile gerçekleştirilen ÖYP, ülkemizin gereksinimi olan öğretim üyelerinin yetiştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasasının yurtdışı ve yurtiçi doktora öğrenimini kapsayan 33. ve 35. maddelerinin harmanlanması ile geliştirilmiş, yurtiçi-yurtdışı doktora programı olarak işleyen bir model olarak tanımlanmaktadır (ODTÜ Araştırmalar Koordinatörlüğü, 2007).

ÖYP, uygulanmaya başladıktan sonra araştırmacıların ilgilendiği konulardan biri olmuştur. Yurtiçinde yürütülen araştırmalar incelendiğinde araştırma görevlilerinin ÖYP sürecinde yaşadıkları sorunların ağırlıklı olarak araştırıldığı görülmektedir (Çelebi ve Tatık, 2012; Karakütük ve Özdemir, 2011; Yalçınkaya, Koşar ve Altunay, 2014; Korkut, Mustan ve Yalçınkaya, 1999). Bu araştırmaların çoğunluğu tarama modelindedir, ölçme aracı olarak genellikle anketler kullanılmıştır ve veriler genellikle betimsel düzeyde analiz edilmiştir. Bu araştırmaların bulguları yoğun olarak ÖYP modelinin temel amaçlarını gerçekleştirmede ve beklentileri karşılamada yetersiz kaldığını, bilim insanı yetiştirmede yeterli görülmediğini belirlemektedir. Ayrıca bu araştırmalarda, yükseköğretimin niteliğinin ÖYP’nin amacına ulaşmasını engelleyen önemli unsurlardan biri olduğu, bu kapsamda lisans ve lisansüstü programların öğrenci başarısını geliştirmede yeterli görülmediği ve yükseköğretim imkânlarından yararlanmada fırsat eşitsizliği sorunu bulunduğu belirtilmektedir.

Yukarıda belirtilenlerin yanısıra yükseköğretim imkânlarından yararlanmada ailelerin ve öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri (SED) de manidar bir etkiye sahiptir (Ekinci, 2011). ÖYP araştırma görevlilerinin üç temel konuda güçlük yaşadıkları gözlenmiştir. Bunlar sırasıyla ekonomik, ailevi ve mesleki problemlerdir. ÖYP araştırma görevlileri, bu ve benzeri gerekçelerle kendilerini tam anlamıyla yaptıkları işe veremediklerini, üretmemeye sorunu yaşadıklarını, bilimsel yayın ya da mesleki gelişmeleri takip edemediklerini belirtilmiştir (Kahraman, 2010).

Bu çalışmanın konusu ile doğrudan ilgili olarak yurt dışında yapılan bir araştırmaya rastlanamamıştır. ÖYP, Türkiye’ye özgü bir modeldir ve diğer ülkelerde bu modele benzer bir başka modele rastlamak güçtür. Diğer taraftan bu çalışmayla dolaylı olarak ilişkilendirilebilecek, diğer ülkelerde öğrencilerin üniversite tercihleri ile ilgili araştırmalar bulunmaktadır. Veloutsou, Lewis ve Paton

(2004), öğrencilerin üniversite tercihlerinde seçecekleri üniversitenin akademik olarak kalitesi ve marka değerini ilk sırada dikkate aldıklarını belirlemiştir. Üniversitenin konumu ve yerleşkesi ikinci sırada gelmektedir. Alan tercihlerinde ise üniversitedeki programların niteliği ve kalitesi, öncelikli olarak dikkate alınmaktadır. İlk sıralarda yer almasa da üniversitenin sağladığı ve sağlayacağı imkânlar, derslik ve laboratuvar gibi tesisler de üniversite tercihlerinde dikkate alınan faktörler arasındadır. Benzer şekilde Drewesand ve Michael (2006), üniversitenin bulunduğu şehrin ve yerleşke konumunun, öğrencilerin üniversite tercihlerinde en önemli etkenlerden birisi olduğunu gözlemlemiştir. Soutar ve Turner'a (2002) göre ise üniversitedeki akademik kadronun niteliği, tercih edilmede ön plana çıkmaktadır.

İlgili araştırmalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yükseköğretim talebinin birçok ölçüt dikkate alınarak verilen bir karar olduğu görülmektedir. Bir yandan mesleki beklenti ve talepler, diğer yandan yükseköğretim hizmetinin tüm unsurları ile niteliği dikkate alınmaktadır. ÖYP modelinde ise özellikle ekonomik ve meslekî beklentilerin ön plana çıktığı, buna bağlı olarak sosyoekonomik düzeyin belirleyiciliğinin olası olarak arttığı görülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada bireylerin sosyoekonomik düzeyleri ile ÖYP tercihleri arasındaki ilişkilerin gözlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, akademik alan tercihleri ile ilişkili olan sosyoekonomik değişkenlerin, eğitim bilimleri alanındaki ÖYP araştırma görevlilerini akademik alan tercihlerine göre sınıflama doğruluğunun incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. Eğitim Bilimleri alanındaki ÖYP araştırma görevlilerinin alan tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütler nelerdir? Bu kapsamda önemli görülen ölçütler nelerdir?
2. ÖYP araştırma görevlilerini;
 - a. Tercihlerinde önemli gördükleri ölçütlere,
 - b. Akademik alan tercih sıralarına,
 - c. Tercih ederek atandıkları akademik bölümlere,
 göre sınıflandırmada istatistiksel açıdan manidar olan sosyoekonomik düzey değişkenleri nelerdir? Bu değişkenlere göre doğru sınıflandırma yüzdeleri nasıldır?

YÖNTEM

Bu çalışma tarama modelleri içinde yer alan ilişkiyel tarama modelinde bir araştırmadır. İlişkiyel tarama modelinde, değişkenler arası ilişkiler incelenmekte, bir değişkenin bilinen bir değerinden yola çıkılarak diğer bir değişkenin bilinmeyen değeri belirlenmeye çalışılmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2015 yılında Hacettepe Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümlerinde görev yapmakta olan 60 ÖYP araştırma görevlisi ile yürütülmüştür. Resmi bir bilgi bulunmamakla birlikte Eğitim Bilimleri alanında görev yapmakta olan ÖYP araştırma görevlilerinin sayısı sınırlıdır. Bu nedenle bu çalışmada çalışma grubunun sayısı sınırlı kalmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçsal örnekleme yöntemlerinden erişilebilir kolay örnekleme kullanılmıştır. Genel olarak amaçsal örnekleme yöntemleri ile araştırmanın özel amacına yönelik gerekli verilerin elde edilebileceği bir çalışma grubu belirlenmektedir (Fraenkel ve Wallen, 1993). Çalışma grubunu oluşturan araştırma görevlilerinin, bu çalışmada dikkate alınan SED değişkenlerine göre dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri

Özellik	Kategori	N	%
Görev yaptığı üniversite	Ankara Üniversitesi	23	38,0
	Gazi Üniversitesi	19	32,0
	Hacettepe Üniversitesi	19	30,0
	Toplam	60	100,0
Akademik alanı	Ölçme ve Değerlendirme	37	61,7
	Eğitim Programları ve Öğretimi	9	15,0
	Özel Eğitim	8	13,3
	Diğer	6	10,0
	Toplam	60	100,0
Cinsiyet	Kadın	31	51,7
	Erkek	29	48,3
	Toplam	60	100,0
Medeni Durum	Evli	10	16,7
	Bekâr	50	83,3
	Toplam	60	100
Yaş	25	10	16,7
	26	12	20,0
	27	10	16,7
	28	13	21,6
	29 ve üzeri	15	25,0
	Toplam	60	100
Aylık gelir	0-3399 TL	7	11,7
	3400-6999 TL	45	75,0
	7000 TL ve üzeri	8	13,3
	Toplam	60	100,0
Anne eğitim düzeyi	İlköğretim	28	46,7
	Lise	14	23,3
	Üniversite	12	20,0
	Diğer	6	10,0
	Toplam	60	100,0
Baba eğitim düzeyi	İlköğretim	13	21,7
	Lise	19	31,7
	Üniversite	24	40,0
	Yüksek Lisans	2	3,3
	Diğer	2	3,3
	Toplam	60	100,0

Tablo 1(Devamı). Çalışma Grubunun Demografik ve Sosyoekonomik Özellikleri

Özellik	Kategori	N	%
Mezun olduğu lise	Genel Lise	5	8,3
	Süper Lise	6	10,0
	Anadolu veya Fen Lisesi	22	36,7
	Anadolu Öğretmen Lisesi	27	45,0
	Toplam	60	100,0
Mezun olduğu lise bölüm türü	Sayısal	39	65,0
	Sözel	2	3,3
	Eşit ağırlık	10	16,7
	Yabancı dil	9	15,0
	Toplam	60	100,0
Lisans bölümü	İlköğretim Bilim Dalı (Matematik Eğitimi)	24	40,0
	Yabancı Diller Eğitimi (İngilizce)	9	15,0
	Özel Eğitimi Bilim Dalı	8	13,3
	İlköğretim Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı	5	8,3
	İlköğretim Bilim Dalı (Sınıf Öğretmenliği)	5	8,3
	Orta Öğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi	9	14,7
	Toplam	60	100,0
Mezuniyet yılı	2005-2008 arası	7	11,7
	2009	10	16,7
	2010	10	16,7
	2011	15	25,0
	2012 ve sonrası	18	30,0
	Toplam	60	100,0
Atanma yılı	2010	6	10,0
	2011	7	11,7
	2012	11	18,3
	2013	33	55,0
	2014	3	5,0
	Toplam	60	100,0
ÖYP öncesi çalışma durumu	Çalışan	32	53,3
	Çalışmayan	28	46,7
	Toplam	60	100,1
ÖYP öncesi çalışma süresi	Hiç çalışmayan	28	46,7
	0-12 ay	14	23,3
	12 ay üzeri	18	30,0
	Toplam	60	100,0
ÖYP' ye başvurulmuş eğitim düzeyi	Lisans Mezunlu Olarak	37	61,7
	Yüksek Lisans Yaparken	14	23,3
	Yüksek Lisans Mezunlu veya Doktora Yaparken	9	15,0
	Toplam	60	100,0
Şu anki öğretim programı	Yüksek Lisans	16	26,7
	Doktora	41	68,3
	Bütünleşik Doktora	3	5,0
	Toplam	60	100,0
Şu anki eğitim durumu	Ders Aşamasında	33	55,5
	Tez Aşamasında	27	45,5
	Toplam	60	100,0

Tablo 1'de görüldüğü gibi çalışma grubunu oluşturan ÖYP araştırma görevlilerinin çoğunluğu (% 38) Ankara Üniversitesinde görev yapmaktadır ve yine büyük çoğunluğu (% 61,7) Ölçme ve Değerlendirme alanındadır. Cinsiyet ve yaş

grupları açısından yakın bir dağılım görülmektedir. Araştırma görevlilerinin büyük çoğunluğunun (%75) aylık geliri 3.500TL ile 6.999TL arasındadır ve bekar araştırma görevlisinin sayısı (%83,3) oldukça fazladır. Baba eğitim düzeylerinin anne eğitim düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma görevlilerinin büyük çoğunluğunun anneleri ilköğretim ve lise mezunu (%70) iken babaları lise ve üniversite mezunudur (%72). Araştırma görevlilerinin yarıya yakını (%45) Anadolu Öğretmen Lisesi mezunudur ve yarıdan fazlası (%65) lisede sayısal bölümde eğitim almıştır. Araştırmaya katılan araştırma görevlerinden lisans mezuniyeti olarak İlköğretim Bilim Dalı (Matematik Eğitimi) bölümü mezunu oranının (%40) en fazla olduğu görülmektedir. Mezuniyet yılları açısından yakın bir dağılım olmasına rağmen, atanma yılı olarak 2013 yılında atanan araştırma görevlisi sayısı (%55) çoğunluktadır. ÖYP katılmadan önce çalışan ve çalışmayan araştırma görevlilerinin dağılımı birbirine yakındır. Çalışmada ÖYP araştırma görevlilerinin çoğunluğunun (%30) 12 ay üzerinde çalışanlardan oluştuğu görülmektedir. Yine ÖYP araştırma görevlilerinin yarıdan fazlası (%61,7) ÖYP'ye lisans mezunu olarak başvurup katılmıştır. Halen eğitim programlarında doktora yapanların oranı (%68,3) yüksek lisans ve bütünlük doktora yapanların sayısından oldukça yüksektir. Eğitim durumu olarak ders ve tez dönemi açısından araştırma görevlilerinin dağılımı birbirine yakındır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Anket, sosyoekonomik özelliklerinin sorgulandığı 15 sayıda maddeden oluşan ilk bölüm ve alan tercihlerinin sorgulandığı 5 sayıda maddeden oluşan ikinci bölüm olmak üzere toplamda 20 sayıda maddeden oluşmaktadır. Yanıtlama süresi yaklaşık 15 dakikadır.

Anketin geliştirilmesine ilgili literatürün gözden geçirilmesi ile başlanmış, literatür doğrultusunda bireylerin sosyoekonomik durumlarını belirleyen değişkenler cinsiyet, yaş, medeni durum, anne ve baba eğitim durumu, gelir, mezun olunan lise türü, mezun olunan lise bölümü, mezun olunan lisans üniversite, fakülte, bölüm ve yılı olarak belirlenmiştir (Dolunay, 2002; Ekinci ve Aybek, 2010; Kürüm, 2007; OECD, 2013). Sonrasında 8 adet ÖYP araştırma görevlisi ile yüz yüze görüşme yapılmış ve ÖYP tercihleri ve atama süreçleri ile ilgili veriler toplanmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler de dikkate alınarak iki bölümden oluşan bir taslak anket formu hazırlanmıştır. İlk bölümde sosyoekonomik özellikler, ikinci bölümde alan tercih nedenleri sorgulanmıştır.

Taslak anket formu, önce lisansüstü öğrenim görmekte olan 10 bilim uzmanı ve sonrasında 3 öğretim üyesinin görüşüne sunulmuş, geribildirimler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca anketin geçerlik ve güvenilirlik düzeyi, nitel araştırma yaklaşımına özgü olarak "inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlik" kapsamında değerlendirilmiştir. Tüm bu çalışmalar sonrasında taslak anket, 10 ÖYP araştırma görevlisine uygulanmıştır. Uygulamanın ardından bazı anket sorularının düzeltilmesi sonucu ankete son şekli verilerek esas uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Birinci araştırma sorusuna yanıt oluşturmada betimsel analizlerden yararlanılmış, klasik sayma ve sınıflama işlemleri yapılmıştır. Diğer araştırma sorularında sınıflama doğruluğu analizleri gerekmektedir. Çalışma grubunun sayısının az olması, SED değişkenlerinin ve kategorilerinin fazlalığı ve ayrıca temel varsayımlar dikkate alınarak sınıflama doğruluğu analizlerinde parametrik olmayan yöntemlerden Lojistik Regresyon Analizi (LRA) kullanılması uygun bulunmuştur. Lojistik regresyon analizi, bağımlı değişkenin iki kategorili veya çok kategorili olduğu modellerde, bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla kullanılır ve bağımsız değişkenlerin dağılımına ilişkin araştırmacılarca karşılanması gereken parametrik sayıtlar gerektirmez. Ancak bir takım gereklilikler sağlanmalıdır (Tabachnick ve Fidell, 1996; Akt. Çokluk ve diğ., 2010). Bu gereklilikler şöyle sıralanabilir: Tüm kategorik değişken çiftleri, tüm hücrelerde beklenen frekansın 1'den büyük olduğundan ve beklenen frekansın 5'ten küçük olduğu gözenek sayısının %20'yi geçmediğinden emin olmak adına, dikkatle değerlendirilmelidir. Analize giren değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi varsa, busorunu devre dışı bırakabilmek için bir ya da daha fazla değişkenin modelden çıkarılması tavsiye edilir. Lojistik regresyon sonucu ortaya çıkan lojistik model, uç değerlere de son derece duyarlıdır. Bu durum, gerçekte bir kategoride yer alan bir deneğin, değişkenin bir diğer kategorisinde görünmesine neden olabilir. Standardize edilmiş hatalar uç değerleri belirlemek üzere dikkatle incelenmelidir.

Lojistik regresyon analizinde modelin sonuç değişkenini tanımlamaktaki netki derecesi modelin uyum iyiliği ile incelenmektedir. Bu inceleme çeşitli yöntemlerle yapılmaktadır. Bu çalışmada uyum iyiliği Hosmer-Lemeshow testi ile incelenmiştir. Ayrıca açıklayıcılık katsayısı R^2 , bağımlı değişkendeki değişimin ne kadarının regresyon modelindeki bağımsız değişkenler tarafından açıklandığını gösteren bir ölçüdür. Regresyon analizinde R^2 de uyum iyiliği ölçüsü olarak kullanılır.

LRA'da bağımlı değişken olarak alan tercihlerinin sorgulandığı her bir anket maddesi paralelinde iki kategorili değişkenler tanımlanmıştır. Alan tercihlerinde önemli görülen ölçütler için "ölçütü önemli ve çok önemli görenler" bir kategori, "orta düzeyde önemli görenler, önemsiz ve çok önemsiz görenler" ikinci kategori olarak tanımlanmıştır. Önemli görülen her bir alan tercihinin 16 SED ölçütüne göre lojistik regresyon analizi yapılmıştır. Akademik alan tercih sırası için "birinci tercihi olanlar" ilk kategori, "ikinci ve diğer tercihi olanlar" ikinci kategori olarak tanımlanmıştır. Atandıkları akademik bölümlerde ise "ölçme ve değerlendirme" bir kategori, "diğer alanlar" birleştirilerek ikinci kategori olarak tanımlanmıştır.

LRA'da bağımsız ya da yordayıcı değişkenler olarak 16 SED değişkeni analize dâhil edilmiştir. Bu değişkenler; cinsiyet, yaş, medeni durum, anne ve baba eğitim durumu, gelir, mezun olunan lise türü, mezun olunan lise bölümü, mezun olunan lisans bölümü ve yılı, ÖYP atanma yılı, ÖYP öncesi çalışma durumu ve süresi, ÖYP başvuru alan eğitim düzeyi, ÖYP'deki mevcut eğitim durumu ve ÖYP'deki mevcut öğretim programıdır.

Lojistik regresyon standart (direkt, tam, enter) ve adımsal (aşamalı, stepwise) olmak üzere iki temel yöntemle yapılabilmektedir. Adımsal yöntemler de kendi içerisinde ileriye doğru (forward) ve geriye doğru (backward) yöntemler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu çalışmada uygulanan lojistik regresyon analizi, belirlenen 16 yordayıcı değişkenlerin, Wald istatistiği tarafından belirlenen etkilerinin anlamlı olup olmamasına göre anlamlı olmayanların ihmal edildiği “Wald İstatistiği ile Geriye Doğru Eleme (Backward: Wald) Yöntemi” kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem Wald test istatistiği değerleri kullanılarak modeldeki bağımsız değişkenlerin ayrı ayrı anlamlı olup olmadıklarının belirlenmesi amacıyla kullanılır (Hosmer and Lemeshow, 2000).

Kalaycı (2005) sınıflandırma doğruluğunu değerlendirmek için nisbî şans kriteri ve maksimum şans kriterinin hesaplanması gerektiğini belirtmektedir. Bu çalışmada LRA sonucunda belirlenen sınıflandırma doğruluğu yüzdeleri, nisbî şans kriterleri ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma soruları paralelinde yürütülen analizler, bu analizlerden elde edilen bulgular ve bu bulguların kısa yorumları verilmiştir. Eğitim Bilimleri ÖYP araştırma görevlilerinin alan tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütlere yönelik betimsel istatistikler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. ÖYP Araştırma Görevlilerinin Alan Tercihlerinde Dikkate Aldıkları Ölçütlere Yönelik Betimsel İstatistikler

Alan tercihlerini yaparken etki eden faktörler	N	Ortalama	St. Hata	Std.Sapma	Önem Derecesi*
1. Mezun olduğum lisans bölümü ile aynı olması	60	3,12	0,167	1,290	Orta
2. Lisans bölümüme yakın olması (sayısal, sözel ve eşit ağırlık tabanlı bakımından)	60	3,63	0,159	1,235	Önemli
3. Kendi bölümümde kadro ve kontenjan olmaması	60	2,98	0,174	1,347	Orta
4. Bölümün akademik alanda etkinliğinin yüksek olması	60	4,15	0,106	0,82	Önemli
5. Atanmak istediğim üniversitede sadece bu kontenjanların açık olması	60	2,85	0,168	1,300	Orta
6. Atanmak istediğim şehirde sadece bu kontenjanların açık olması	60	2,4	0,156	1,21	Önemsiz
7. ÖYP’na devam etmek istediğim üniversitede sadece bu kontenjanların açık olması	60	2,05	0,117	0,910	Önemsiz
8. ÖYP’na devam etmek istediğim şehirde sadece bu kontenjanların açık olması	60	2,07	0,123	0,954	Önemsiz
9. Sadece mevcut kontenjanlar	60	2,57	0,155	1,198	Önemsiz
Diğer sebepler	60	0,27	0,134	1,039	Çok önemsiz

* Ortalamaya göre 1,00-1,80 arası “çok önemsiz”, 1,81-2,60 arası “önemsiz”, 2,61-3,40 arası “orta”, 3,41-4,20 arası “önemli ve 4,21-5,00 arası “çok önemli olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi eğitim bilimleri alanındaki araştırma görevlilerinin alan tercihlerine yönelik olarak yoklanan ölçütler içerisinde “önemli” görülen iki, “orta” düzeyde önemli görülen üç ve “önemsiz” görülen dört ölçüt bulunmaktadır. Bölümün akademik alanda etkinliği ve lisans bölümüne yakınlık

önemli görülürken, kendi lisans alanında ya da bölümünde kadro imkânları, üniversite ve şehir, kontenjanlar orta düzeyde önemli ya da önemsiz görülmektedir. Bunların dışındaki diğer sebepler ise genel olarak çok önemsiz düzeyde değerlendirilmektedir.

ÖYP araştırma görevlilerince önemli görülen ölçütlerden olan “lisans bölümüne yakın olması (sayısal, sözel ve eşit ağırlık tabanlı bakımından)” ölçütüne göre 16 SED değişkeni ile yürütülen LRA’da 15 aşama sonucunda 14 SED değişkeni modele manidar katkısı olmadığı için ihmal edilmiş ve iki değişkenle manidar bir model üretilebilmiştir. Son aşamada iki SED değişkeni ile elde edilen analiz sonuçları çıktılarını Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. “Lisans Bölümüne Yakınlık” Ölçütüne Göre LRA Sonuçları

Değişkenler	B	S.E.	Wald	sd	p	Omnibus Testi			-2log Coxve olabilirli k	Snell R ²	Negalkerk e R ²
						χ ²	sd	p			
Lise bölüm türü	-,506	,25	3,987	1	,046						
Şu anki eğitim durumu	1,339	,64	4,422	1	,035	7,43	2	,024	61,945	,117	,162
Sabit	4,092	1,45	7,969	1	,005						

Tablo 3’te görüldüğü gibi 2 değişken ile kurulan LRA modeli manidardır (Omnibus testi için Ki-Kare =7,436, sd=2 ve p<0.05). Modelin açıklayıcılığı 0.11’in üzerindedir ve buna göre zayıf bir model olduğu söylenebilir. Modele manidar katkısı olan 2 değişken içerisinde katkısı daha fazla olan SED değişkeni “şu anki eğitim durumu”dur. Buna göre üretilen lojistik regresyon denklemi aşağıdaki gibidir:

$$Z (\text{Lisans bölümüne yakınlık önem düzeyi}) = 4,092 - 0,506x(\text{lise bölüm türü}) + 1,339x(\text{şu anki eğitim durumu})$$

Bu denkleme göre, denklemin sağ tarafından elde edilen değer 0.50 ve üzerinde ise lisans bölümüne yakınlık ölçütünün önemli görüldüğü, 0.50’den düşük ise ölçütün önemli görülmediği şeklinde sınıflandırma yapılabilmektedir. Üretilen modelin sınıflandırma dağılımı Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. “Lisans Bölümüne Yakınlık” Ölçütüne Göre Üretilen Lojistik Modelin Sınıflandırma Dağılımı

Gözlenen	Beklenen		%
	Önemli	Önemsiz	
Önemli	8	12	40,0
Önemiz	6	34	85,0
Genel sınıflandırma oranı (yüzdesi)			70,0

Tablo 4’te görüldüğü gibi iki SED değişkeni ile üretilen model, lisans bölümüne yakınlık ölçütüne göre bu ölçütü önemli görenlerin %40’nı, önemli görmeyenlerin %85’ini ve toplamda bireylerin %70’ini doğru bir şekilde sınıflandırabilmektedir. Hesaplanan nisbî şans yüzdesi %55’dir ve toplam doğru

sınıflandırma yüzdesi bu değer üzerindedir. Bu durum üretilen modelin şansın ötesinde doğru sınıflandırma yapabildiğini göstermektedir.

ÖYP araştırma görevlilerince önemli görülen ölçütlerden ikincisi olan “bölümün akademik alanda etkinliğinin yüksek olması” ölçütüne göre 16 SED değişkenli ile yürütülen LRA sonucunda; model manidar çıkmamıştır ve tüm değişkenlerin modele 0.10 düzeyinde manidar katkısı olmadığı belirlenmiştir

ÖYP başvurusundaki akademik alan tercih sırasına göre 16 SED değişkenli ile yürütülen LRA, 13 aşama sürmüş, 12 değişkenin modele 0.05 düzeyinde manidar katkısı olmadığı belirlenmiş, bu değişkenler ihmal edilerek geriye kalan 4 değişken ile manidar bir model üretilmiştir. Buna göre son aşamada 4 SED değişkeni ile üretilen modele yönelik olarak elde edilen analiz sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Akademik Alan Tercih Sıralamasına Göre LRA Sonuçları

Değişkenler	B	S.E.	Wald	sd	p	Omnibus Testi			-2log olabilirlik	Coxve Snell R ²	Negalker ke R ²
						χ ²	sd	p			
Yaş	1,054	,31	11,452	1	,001						
Anne eğitim düzeyi	-,753	,30	6,331	1	,012						
Baba eğitim düzeyi	-,733	,44	2,769	1	,096	27,1	4	,000	54,341	,364	,490
OYP öncesi çalışma durumu	-1,332	,71	3,530	1	,060						
Sabit	1,278	1,66	,592	1	,442						

Tablo 5’te görüldüğü gibi 4 değişken ile kurulan LRA modeli manidardır (Omnibus testi için Ki-kare=27.1, sd=4 ve p<0.05). Modelin açıklayıcılığı 0.36’nın üzerindedir ve buna göre güçlü bir model olduğu söylenebilir. Modele manidar katkısı olan 4 değişken içerisinde katkısı en fazla olan SED değişkeni “ÖYP öncesi çalışma durumu”dur. Bunu sırasıyla “yaş”, “anne eğitim düzeyi” ve “baba eğitim düzeyi” takip etmektedir. Buna göre üretilen lojistik regresyon denklemi aşağıdaki gibidir:

$$Z (\text{Akademik alan tercih sırası}) = 1,278 + 1,054 x(\text{yaş}) - 0,753 x(\text{anne eğitim düzeyi}) - 0,733x(\text{baba eğitim düzeyi}) - 1,332 x (\text{OYP öncesi çalışma durumu})$$

Bu denkleme göre, denklemin sağ tarafından elde edilen değer 0.50 ve üzerinde ise lisans bölümüne yakınlık ölçütünün önemli görüldüğü, 0.50’den düşük ise ölçütün önemli görülmediği şeklinde sınıflandırma yapılabilmektedir. Üretilen modelin sınıflandırma dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Akademik Alan Tercih Sıralamasına Göre Üretilen Lojistik Modelin Sınıflandırma Dağılımı

Gözlenen	Beklenen		%
	Birinci Tercih	Diğer Tercihler	
Birinci Tercihe Atanan	18	7	72,0
Diğer Tercihlere Atanan	7	28	80,0
Genel sınıflandırma oranı (yüzdesi)			76,7

Tablo 6’da görüldüğü gibi 4 sayıda SED değişkeni ile üretilen model, ÖYP başvurusunda akademik alan tercihlerinden birinci tercihi atanmaların %72’sini, diğer tercihlere atanmaların %80’ini ve toplamda bireylerin %76,7’sini doğru bir şekilde sınıflandırabilmektedir. Nisbî şans yüzdesi %51’dir ve toplam doğru sınıflandırma yüzdesi bu değer üzerindedir. Bu durum üretilen modelin şansın ötesinde doğru sınıflandırma yapabildiğini göstermektedir.

ÖYP araştırma görevlilerinin atandıkları akademik bölümlere göre 16 SED değişkeni ile yürütülen LRA, 13 aşama sürmüş, 12 değişkenin modele 0.10 düzeyinde dahi manidar katkısı olmadığı belirlenmiş, bu değişkenler ihmal edilerek geriye kalan 2 değişken ile manidar bir model üretilmiştir. Buna göre son aşamada 2 SED değişkeni ile kurulan modele yönelik elde edilen analiz sonuçları çıktılarını Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Atanılan Akademik Bölüme Göre LRA Sonuçları

Değişkenler	B	S.E.	Wald	sd	p	Omnibus Testi			-2log olabilirlik	Coxve Snell R ²	Negalkerk e R ²
						χ ²	sd	p			
Medeni durum	1,618	,89	3,303	1	,069						
Lise okul türü	,613	,37	2,765	1	,096						
Lise bölüm türü	-,646	,26	6,206	1	,013	18,03	4	,001	61,85	,26	,353
Şu anki eğitim durumu	-1,143	,64	3,191	1	,074						
Sabit	-1,490	1,95	,584	1	,445						

Tablo 7’de görüldüğü gibi 4 değişken ile kurulan LRA modeli manidardır (Omnibus testi için Ki-kare =18,031, sd=4 ve p<0.05). Modelin açıklayıcılığı 0.26’nın üzerindedir. Modele manidar katkısı olan 4 değişken içerisinde katkısı en fazla olan SED değişkeni “medeni durum”dur. Bunu sırasıyla “şu anki eğitim durumu”, “lise bölüm türü” ve “lise okul türü” takip etmektedir. Buna göre üretilen lojistik regresyon denklemi aşağıdaki gibidir:

$$Z (\text{Atanılan akademik bölüm}) = -1,490 + 1,618 \times (\text{medeni durum}) + 0,613 \times (\text{lise okul türü}) - 0,646 \times (\text{lise bölüm türü}) - 1,143 \times (\text{şu anki eğitim durumu})$$

Bu denkleme göre, denklemin sağ tarafından elde edilen değer 0.50 ve üzerinde ise lisans bölümüne yakınlık ölçütünün önemli görüldüğü, 0.50’den düşük ise ölçütün önemli görülmediği şeklinde sınıflandırma yapılabilmektedir. Üretilen modelin sınıflandırma dağılımı Tablo 8’te verilmiştir.

Tablo 8. Atanılan Akademik Bölüme Göre Üretilen Lojistik Modelin Sınıflandırma Dağılımı

Gözlenen	Beklenen		%
	Ölçme ve Değ.	Diğer Bölümler	
Ölçme ve Değerlendirme	30	7	81,1
Diğer Bölümler	11	12	52,2
Genel sınıflandırma oranı (yüzdesi)			70,0

Tablo 8’de görüldüğü gibi 4 SED değişkeni ile üretilen model, akademik alan tercihleri sonucu yerleştirilen bölüme göre ölçme ve değerlendirme bölümüne yerleşenlerin %81,1’ni, diğer bölümlere yerleşenlerin %52’sini ve toplamda bireylerin %70’ini doğru bir şekilde sınıflandırabilmektedir. Nisbî şans yüzdesi %52,7’dir ve toplam doğru sınıflandırma yüzdesi bu değer üzerindedir. Bu durum üretilen modelin şansın ötesinde doğru sınıflandırma yapabildiğini göstermektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çok değişik alanlarda uygulanan ve anket türü verilerin analizinde oldukça çok kullanılan lojistik regresyon analizi yapılan bu çalışmada amaç akademik alan tercihleri ile ilişkili olan sosyoekonomik değişkenlerin, eğitim bilimleri alanındaki ÖYP araştırma görevlilerini akademik alan tercihlerine göre sınıflama doğruluğunun incelenmesidir. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, eğitim bilimleri alanındaki araştırma görevlilerinin alan tercihlerinde dikkate aldıkları ölçütlerden tercih edilen bölümün akademik alanda etkinliği ve lisans bölümüne yakınlığı önemli görülürken, kendi lisans alanında ya da bölümünde kadro imkânları, üniversite ve şehir, kontenjanlar orta düzeyde önemli ya da önemsiz görülmektedir. Bunların dışındaki diğer sebepler ise genel olarak önemsiz ya da çok önemsiz görülmektedir. Bu sonuç Ekinci (2011) tarafından yapılan çalışmadaki sosyoekonomik düzeylerin (SED), yükseköğretim imkânlarından yararlanmada manidar bir etkiye sahip olduğu sonucuyla örtüşmektedir. Ayrıca bulunan bu sonuç, öğrencilerin alan tercihlerinde üniversitedeki programların niteliğini ve kalitesini dikkate aldıklarını belirten Veloutsou, Lewis ve Paton (2004), tarafından yapılan çalışmadaki sonuçla paralellik göstermektedir.

LRA’da bağımsız ya da yordayıcı değişkenler olarak 16 SED değişkeninin analize dâhil edildiği model oluşturulmuştur. ÖYP araştırma görevlilerinin; alan tercihlerinde önemli gördükleri ölçütlerden “lisans bölümüne yakınlığı” ölçütüne göre manidar olan sosyoekonomik düzey değişkenleri lise bölüm türü ve şu anki eğitim durumudur. Alan tercihlerinde dikkat edilen diğer ölçüt olan “bölümün akademik alanda etkinliğinin yüksek olması” ölçütüne göre LRA sonucunda; model manidar çıkmamıştır ve tüm değişkenlerin modele 0.10 düzeyinde manidar katkısı olmadığı belirlenmiştir. Büyük çoğunluğunun birinci tercihi dışındaki tercihlerine yerleştiği araştırma görevlilerinin akademik alan tercih sıralarına manidar olan sosyoekonomik düzey değişkenlerinin ise yaş, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi ve ÖYP öncesi çalışma durumu olduğu görülmüştür. Medeni durum, lise okul türü, lise bölüm türü ve şu anki eğitim durumu değişkenlerinin; çoğunluğunun ölçme ve değerlendirme bölümünde görev yapan görevlilerinin atandıkları akademik bölümlere etki eden sosyoekonomik düzey değişkenleri olduğu tespit edilmiştir.

16 SED değişkenin dâhil edilerek yapılan dört LRA ışığında, üç lojistik modelin her birinin toplam sınıflama doğruluğu yüzdesinin hesaplanan nisbî şans yüzdesi değerinin üzerinde olduğu ve böylece üretilen her modelin şansın ötesinde doğru sınıflandırma yapabildiği fakat “bölümün akademik alanda etkinliğinin

yüksek olması” ölçütüne göre yapılan LRA sonucunda ise modelin manidar çıkmadığı ve bu sosyoekonomik değişimler ile oluşturulan modelin sınıflandırma doğruluğunun incelenemeyeceği sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmanın bulguları ÖYP araştırma görevlilerinin alan tercihleri ile bazı SED değişkenlerinin ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre ÖYP araştırma görevlilerini akademik alan tercihlerine göre sınıflandırmada; lise okul ve bölüm türü, şu anki eğitim durumu, anne ve baba eğitim düzeyi, ÖYP öncesi çalışma durumu ve medeni durum değişkenlerinin manidar sınıflayıcılar olduğu gözlenmiştir.

Bu çalışmada çalışma grubunun sınırlı sayıda kalması, birçok SED değişkeninin manidar katkısının gözlenmesini güçleştirmiştir. Dahası varsayımlar karşılanamadığından diskriminant fonksiyon analizi gibi parametrik yöntemlerin kullanılması da mümkün olmamıştır. Bu doğrultuda ileri araştırmalara yönelik olarak daha geniş gruplar üzerinde gözlemler yapılması ve diskriminant fonksiyon analizi gibi parametrik yöntemlerin denenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Can, A.A., Can, Ü.K. ve Bağcı, H. (2009). *Lisansüstü müzik eğitimi programlarıyla ve gerçekleştirilen araştırmalarla ilgili sorunlar ve çözüm önerileri*. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale.
- Çelebi, N. ve Tatık, R. Ş. (2012). Öğretim Üyesi Yetiştirme Programındaki (ÖYP) Araştırma Görevlilerinin ÖYP'yi Değerlendirmeleri. *Journal of Higher Education/Yükseköğretim Dergisi*, 2(3), 127-136.
- Çokluk, Ö. (2010). Lojistik regresyon analizi: Kavram ve uygulama. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1357-1407.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk Ş., (2010), *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik*, Ankara: Pegem Akademi.
- Dolunay, A.B. (2002). Keçiören ilçesi “genel liseler ve teknik-ticaret-meslek liselerinde görevli öğretmenlerde tükenmişlik durumu” araştırması. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 55(1), 51-62.
- Drewesand,T., Michael,C. (2006) How do students choose a university?: An analysis of applications to universities in Ontario, Canada. *Research in Higher Education*, 47(7), 781-800.
- DPT (2006). *Bilgi toplumu stratejisi sosyal dönüşüm mevcut durum tespiti nihai rapor*.<http://www.bilgitoplumu.gov.tr/btstrateji/BTS%20%20MDT%20%20Sosyal%20Donusum%20-%20Nihai.pdf> adresinden en son 18.10.2015 tarihinde edinilmiştir.
- DPT (2009). *Öğretim Üyesi Yetiştirme Programları (ÖYP) Hakkında Bilgi Notu*. [Online]: <http://www.yok.gov.tr/web/oyp/oyp-tarihce> adresinden 16 Ocak 2016 tarihinde indirilmiştir.

- Ekinci, C. E. (2009). Türkiye’de yükseköğretimde öğrenci harcama ve maliyetleri. *Education*, 34(154), 119-133
- Ekinci, Ö. ve Aybek, B. (2010). Analysis of the empathy and the critical thinking disposition of the teacher candidates. *Elementary Education Online*, 9(2), 816-827.
- Erdoğan, M. (2013). Facilities, Challenges and Contributions of Faculty Development Program From Perspectives of Students and Graduates. (Doctoral dissertation, Middle East Technical University).
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (1993). *How to design and evaluate research in education* (Vol. 7). New York: McGraw-Hill.
- Gümüş, S. ve Gökbel, V. (2012). 2023 için Akademisyen Yetiştirme Çabaları: MEB ve YÖK Yurtdışı Lisansüstü Bursları. *SETA Analiz Yayınları*, (56).
- Hosmer, D. W. and Lemeshow, S. (2000). *Applied Logistic Regression*. Second Edition, John Wiley&Sons, Inc., NewYork-USA.
- Kara, N., Duman, M., Sevim, N.ve Yıldırım, S. (2014). The Comparative Analysis of Research Assistants' Perceptions toward Science and Scientific Activities. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 43-66.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de lisansüstü eğitim: sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 94-114.
- Kahraman, A .B.(2010). Lisansüstü eğitim yapmak amacıyla başka bir üniversitede görevlendirilen araştırma görevlilerinin yaşam tarzı profilleri ve problemleri (Hacettepe Üniversitesi örneği). *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(2), 243-257.
- Kalaycı, Ş.(2010). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (5. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kurulu, Y. (2003). *Türk Yükseköğretiminin Bugünkü Durumu*. Ankara.
- Kürüm, D.(2007) *Öğretim üyesi adayları için öğretimsel gelişim programının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Lieberman, D. (2005). Beyond faculty development: How centers for teaching and learning can be laboratories for learning. *New directions for higher Education*, 2005(131), 87-98.
- ODTÜ Araştırmalar Koordinatörlüğü. (2007). Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP), [Online]: <http://oyp.metu.edu.tr/2007d/oypkilavuz20070420a.pdf> adresinden 16.Mart 2016 tarihinde erişilmiştir.
- OECD (2013), PISA 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving and Financial Literacy, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264190511-en>
- Özdemir, Y. ve Karakütük, K. Y. (2011). Bilim İnsanı Yetiştirme Projesi (BİYEP) ve Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı’nın (ÖYP) Değerlendirilmesi The Assesment of Scientist Training Project (BİYEP) and Teaching Staff Training Program (ÖYP). *Education*, 36(161), 26-38.

- Soutar, G. N., & Turner, J. P. (2002). Students' preferences for university: A conjoint analysis. *International Journal of Educational Management*, 16(1), 40-45.
- Şenses, F.(1999) Yüksek öğretimde öğrenciler: ODTÜ iktisat bölümü öğrenci profili, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 26 (1-2), s.179-201.
- Veloutsou, C., Lewis, J. W., & Paton, R. A. (2004). University selection: information requirements and importance. *International Journal of Educational Management*, 18(3), 160-171.
- Yalçınkaya, M., Koşar, D. ve Altunay, E. (2014). Araştırma görevlilerinin bilim insanı yetiştirme sürecine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 1009-1034.
- YÖK (2007). Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi, [Online]: http://www.yok.gov.tr/duyuru/yok_strateji_kitabi.pdf adresinden en son 16 Mart 2016 tarihinde erişilmiştir.